

Соня Бакиш, съпругата на Станко Тодоров, почина на 84 г.

# Жената на премиера, която изключиха от БКП

От сърдечна недостатъчност на 84 години почина Соня Бакиш. Тя е една от най-известните български журналистки, работила е във в. "Работническо дело" и след това 22 години е главен редактор на сп. "Жената днес". Съпруга е на Станко Тодоров, който 29-годишен става министър на земеделието в правителството на Вълко Червенков. От 1971-а до 1981 г. е премиер на България, от 1981-а до 1989 г. - председател на Народното събрание.

"Жената днес" излиза в немислимия днес тираж от 500-600 хиляди броя и двойно повече на руски език в Съветския съюз.

Соня Бакиш е родена на 11 юли 1923 г. в Пловдив. Завършва италианска гимназия през 1942 г. Заради фамилията ѝ се появиха писания, че е дъщеря на известния фабрикант Бакиш, както ѝ че

## е леля на Александър Божков

Първото не е вярно, за второто самата тя призна, че с майката на Божков са много далечни роднини.

До 1988 г. Соня Бакиш е известна повече на жените в България като основни читателки на "Жената днес". В него тя си позволяваше да публикува статии, коментари и дискусии по теми, които официалната власт недолюбуваше.

Името ѝ нашумя след учредяването на Общонародния комитет за екологична защита на Русе (ОКЕЗР), по-известен като Русенския комитет. Неговата основна задача е да се бори срещу обгазяването на града с хлор от химическите заводи от Румъния.

Соня Бакиш става член-учредител на комитета малко случайно и излишно някои колеги я героизираха след 1989 г. Самата тя не обичаше излишното перчене с дисидентството на



Соня Бакиш в дома си през 2002 г.

закъснелите борци за демокрация и винаги го подчертаваше в редките интервюта, които даваше.

Ето каква е истината.

След учредяването на Русенския комитет **властта скача като ужилена**

и организира поредица от заседания на Секретариата на ЦК на БКП и на самото Политбюро. На тези срещи са привиквани всички най-активни участници в учредителното събрание на 8 март 1988 г. в Клуба на кинодейците, където е прожектиран и документалният филм "Дишай".

Соня Бакиш е извикана на заседанието на секретариата на 7 април 1988 г. Пред висшия партийен съд тя спокойно обяснява: "Не помня на коя дата по телефона ми се обади мъжки гласи каза: "Обаждам ви се от студия "Екран" на телевизията (БНТ, тогава дру-

га нямаше - б.а.). Направили сме един филм за Русе, бихте ли дошли да го видите. Казвам: "Защо не."

След прожекцията е обявено, че се създава комитет за защита на Русе. Чете се предварително подготвен списък и след това започва самопредлагане и предлагане от салона. Непозната жена издига името на Соня Бакиш.

"Събранието продължи, аз си седях на мястото, не казах нито "да", нито "не" - обяснява тя пред секретарите на ЦК. 10 години по-късно в интервю за в. "Дума" Соня Бакиш се самоиронизира: "Предложиха ме от залата. Мълчах си подличко..."

Тръгва си, без да се подпише в списъка. При партийния разпит Чудомир Александров подхвърля: "Вие сте си тръгнали. Обаче и Вие, и никой друг не дойде да каже какво е станало..."

Не остава по-назад и Милко Балев: "Вероятно, щом не си се разписала в списъка, е настъпило някакво смущение?"

"У мен възникна смущение от това, че ме предложиха на събранието, и се питах кой и защо е заинтересован да ме предлага", опитва се да обясни тя.

"А не от характера на самото събрание",

## ехиднички Милко Балев

Това обаче, вместо да уплаши или поне смуги Соня Бакиш, сякаш повишава самочувствието ѝ. Ето разменените реплики с Чудомир Александров.

Ч. А.: След това се предлагат други и питат: "Съгласни ли сте?" Когато предлагат вас и питат от залата се чуват гласове: "Съгласна е, съгласна е."

С. Б.: Ако вие бяхте там, ще видя как ще реагирате. Ч. А.: Първо, щях да се попитам защо съм там.

С. Б.: Защо съм там? Защото ме интересува да гледам филма.

Ч. А.: Първо, след като филмът е свършил и започва тази работа, щях да питам защо съм там и щях да стана и да си изляза.

С. Б.: Откъде да знае човек как ще се извъртят нещата и какво ще стане.

Ч. А.: Човек трябва да мисли как ще се извъртят нещата.

С. Б.: Не всеки може да мисли така дълбоко.

Соня Бакиш не само че отказва да се покае за присъствието и поведението си в Дома на киното, но и казва на височайшите другари в прав текст:

"Много се тревожат хората, не вече за Русе. В интелигенцията има смущение, много приказки, много безпокойство. Това е, което ме смущава, което ме безпокои. Трябва да се направи нещо да се успокои. (...) Има една несигур-

ност, един страх, което не е в интерес на сплотяването на партията. (...) Интелигенцията е някак си като скачени съдове. И когато двама или трима са разтревожени, и другите се тревожат. Това трябва да се има предвид. Не е в наш интерес да настройваме интелигенцията..."

Скоро след този разпит Соня Бакиш е изключена от БКП. В интервюто за в. "Дума" през 1999 г. тя коментира изключването си така:

## "Тогава го приех като трагедията на живота си"

Като минаха години, го преценявам, че беше истинска драма..."

След изключването на съпругата му на заседание на Политбюро Станко Тодоров подава двойна оставка - като член на най-висшия партийен орган и като председател на парламента.

Според сина му Калин тогава той наистина казва: "Отминаха сталинските времена, в които жена ти е пратена в лагер, а ти си в ръководството на партията и страната!"

През есента на 1988 г. в НДК вървеше поредният конгрес на СБЖ. Изказването на Соня Бакиш съм забравил, но, изглежда, то здраво е разгневило Милко Балев. И досега е пред очите ми как наблюдателят на ЦК за правилното протичане на конгреса от мястото си в деловия президиум гневно размахваше пръст на Соня Бакиш.

Тя стоеше мълчаливо, не каза нищо след тирадата на Милко Балев и с достойнство седна на мястото си.

Преди около година и половина Соня Бакиш чути тазобедрена става и оттогава е на легло. До последния си миг е с пълния си разсъдък.

Поклонението е утре, петък, от 13 часа в ритуалната зала на Централните софийски гробища.

СНИМКА: ЙОРДАН СИМЕОНОВ